

Sv. Gora pri Gorici.

Svetišče in samostan na Sveti Gori pri Gorici sta po zadnjem obstreljevanju v razvalinah. Od strelcev grozno razdejani zvonik še štrli proti nebu. Zato pa je svetogorska Mati božja Italijana zopet zapodila izpred svojega oblčja.

Iznajdljivost naših brambovcev.

Ne samo, da so se vojaki na italijanskem bojišču kolikormogoče zavarovali proti zimi in kraški burji s tem, da so si postavili cele vasi strelnic, umirac — kar je bolj imenitno — poiskali so si naravnih votlin. Nedavno so našli s kamenjem zasuto luknjo vodečo daleč v globočino. Očistili so jo ter opazili velik temen prostor. Spustili so se po vrveh nizdoli ter našli prostorno, suho votlino, v kateri je prostora za več kot 800 ljudi. Posrečilo se jim je dobiti še poseben izhod, ki je bil poprej ves z grmovjem zarastel. To »dvorano« so si takoj priredili za stanovanje. Pa tudi sicer so si vojaki izdoblili v skale do 40 podzemeljskih prostorov za posadke strelskih jarkov. Tu je moštvo popolnoma varno pred najtežjimi krogliami. Postelje se nahajajo ena nad drugo; žične mreže so napravili vojaki sami, nanje pa nastlali turščično slamno. V kotu je telefon, ki veže moštvo z zunanjim svetom; stene so obložene z deskami, strop podprt s travercami, vhod se da zapreti. Napeljali so v te jame celo električno razsvetljavo. Ljudje ob fronti niso nikoli brez dela, vedno si izmislijo kaj novega. Spletli so celo notranjo opravilo iz vrbovega bičja in vej. V rednih razmerah se imajo v svojih brlogih prav dobro; pojo in vriskajo.

Pozdravi za zeleno Štajersko.

Absolvent mariš. gimnazije, g. Franc Pelcl, doma od Sv. Jurja ob Ščavnici, ki je iz enoletno-prostovoljske šole prostovoljno kot enoletnik-pešec odšel nad Laha, piše ranjenemu tovarišu M. S.:

20. oktobra 1915. — Kako mi gre, bi mogoče rad vedel? V primeri s prej, ko sem bil še infanterist, sijajno!

Mogoče si spregledal uradno poročilo od 8. okt. Tam je stalo približno tako-le z Doberdolske planote: „Včeraj so oddelki pešpolka št. 87. pri Selcih prepodili z napadom sovražnika iz njegovih strelskih jarkov, odbili sovražni protinapad in razstreljali sovražne järke...“ K temu nekaj opazk. Laški fratelli so rili proti nam in nam pred nosom napravili okop. Od tam so venomer nadlegovali naše predstraže in tudi meni bi bil skoraj preluknjal kožo, ko sem nekaj zunaj blodil med žičnimi ovirami. Če so nas pa od tam zmiraj pozdravljali z ročnimi granatami in minami. Veš, da sem bil jezen, da se mi je zolž razlival! Kaj je bilo storiti? Artilerija (naša) ni smela streljati, ker bi bila potem raznesla tudi naša Kričja, ker je bila razdalja prekratka. Čak, presneta polenta in loj! Ob 7. uri zvečer je naša stotinja sama vrgla Čiče iz tiste postojanke. Uplenili smo metalca min, eno strojno puško in precej plemenitih Makaranskih. O naskoku samem podrobneje poročati, bi vzelo preveč prostora. Divji „hura“-klici, divji boj z baļoneti, „o mama ma“-vpijtie, kri, artilerijski oovirki, potem strasna eksplozija, ker smo jim približno 50 kg ekrazita podlegli pod postojanke, laške peskove vreče so bile raztrošene po celem bregu in v eni uri je bilo uničeno trudapolno italijansko delo štirinajstih dni. Veš, malo tesno pa me je prijelo pri sreč, ko sem kot primus (prvi od svojega voda; moj vod je tvoril desno krilo) skočil čez sovražno steno iz peskovih vreč! Seveda potem splošna pohvala od g. polkovnika, brigadirja itd. Predlagan sem bil tudi za odklikovanje, bo torej vsaj mala srebrna čez par tednov krasila moja „junaska“ prsa, potem pa tudi upam postati kadet in tako bom svoje šolske tovariše kmalu prehitel. Lahki že spet besne, mečejo nam vrednostne pošiljave... Dva dni že poka Čiče uvod k pasjim dnevom. Poskušal bo zadnje predzimske ofenzivo; se paž hoče biti te' pen“.

Drugič piše po ofenzivi dne 28. okt.: Lahki so se torej zopet namazali. Sicer pa pišejo listi čisto resnico. No, dasi me je parkrat poškrbilo kamnjo, drugih posledic pa ni bilo, kakor da mi je pri vsakem novem poku zaukalo v glavi, da sem se po noči od silnega glavobola vlačil kakor pijan po postojankah, ko sem inspirciral svoj vod. Pozdravi mi zeleno Štajersko!

Vse šibe božje tepejo Italijane.

V pretečenem tednu, ko so Italijani z vso silo butali ob soško bojno črto in si razbijali glave, je hud potres v Apuliji povzročil milijonske škode. Iz Srednje in Južne Italije pa prihajajo poročila o groznih nalih in povodnjah, kakoršnjih niti stari ljudje ne pomnijo. Reka Tibera je narasla na nekaterih mestih do 14 metrov. Poplavila je kraje

Piano Feri, Santa Passera, Prato, Carbone, Malafede in Ponte Galero. Vsa rimska okolica je pod vodo. Brzojavne zveze med Severno in Južno Italijo ter med Sicilijo so pretrgane. Ustavljen je ves železniški promet v Južni Italiji. Grozne povodnji s sahtevale na tisoče človeških žrtev in škoda, katero so povzročile, se ne da niti približno preračunati.

Vsa Gornja Italija polna ranjencev.

Iz Lugana se poroča dne 6. novembra: V Milanu, v Veroni in sploh v vseh gornjeitalijanskih mestih je vse polno ranjencev. Vse šole, društveni prostori in vsa prazna zasebna stanovanja so spremenjena v vojaške bolnišnice. Vsa Gornja Italija je ena sama velika vojaška bolnišnica.

Ujeti Italijan s 7 srajcami.

Koncem mesca oktobra so prepeļjali v Inomost na Tirolsko ujetega italijanskega vojaka, ki je imel na sebi 7 srajc in kljub temu je zatrjeval, da ga je še hudo zeblo. Ako te italijanske pare že mesca oktobra tako zebe, da morajo nositi na sebi 7 srajc, kako se le bo mesca decembra in januarja?

Slovenec Lah ne odkupi korajže.

Franc Kacek, ki služi pri črnovojniškem bataljonu št. ..., doma iz Ključarovec, piše iz južnega bojišča:

Dne 20. oktobra je bilo zelo viharno vreme. Brezvestni Italijan nas je začel hudo napadati. Ali mi Slovenci, Moravci in drugi se nismo ustrašili njegovih napadov; stali smo kakor skale pri svojih postojankah. In kaj se je zgodilo? Po parurnem boju smo vrgli sovražnika nazaj brez kakih izgub. Drugi dan, dne 21. oktobra, je začela sovražna artilerija sipati silni ogenj na nas. Šrapneli in granate so žvižgale nad nami tako, da je bilo groza. Popoldne ob eni uri sta bila zadeta od sovražne granate Karl Opaka, doma iz Stare ceste pri Ljutomeru in Ehman Ludovik iz Marenberga. Kakor bi trenil sta bila mrtva. Res lepa in častna smrt! Bila sta uljudna, prijazna slovenska fanti. Bodi jima tuja zemljica lahka! Nam slovenskim fantom in možem pač lačni polentar ne more odkupiti korajže. Mi se vedno držimo gesla: „Za domovino in cesarja — živeti ali umreti!“ Tako tudi vi, slovenski fantje in možje, ki bode te prišli za nami: Le s korajžo in veseljem nad brezvestneža in zmaga bo naša! Vrnemo se veseli vsak k svojim domačinom. Srčne pozdrave vsem čitateljem „Slov. Gospodarja“!

Tudi na Tirolskem Lah odbit.

Slovenski fantje nam pišejo dne 1. novembra z bojišča na Tirolskem:

Siloviti napadi, na katere se je sovražnik dolgo pripravljaj, so zaenkrat odbiti. Tudi tukaj na Tirolskem je poskušal Lah prodreti po vsej sili, pa krogle naših topov in pušk so mu to zabranile. Gromelo in žvižgalo je po zraku, kot bi se bližal sodnji dan, pa naše gore so trdne in še trdnejše kot skala stojimo na njih avstrijski vojaki.

Naše gorske havbice sovragu veliko prizadejejo, naj bo že gora visoka in strma, mi pridemo na njo, pa naj topove vlečemo ali nesemo. Zgodi se to tudi v bližini sovražnika, seveda po noči in potem mu je gorje, dokler se ne umakne in poskrije. Gotovo je bilo polentarijem pretesno v njihovi domovini, da pa jih ne bo več toliko prišlo nazaj, ko bo vojska končana, za to mi dobro skrbimo.

Nezvestega zaveznika pa moramo mi zmagati, naj velja kar hoče. Na veselo svidenje v domovini!

Za mejo tu italijansko slovenski fantje smo, domovje krasno naše z orožjem branimo. In, dokler v prsih mladih nam kri pretaka se, ej, mnogokrat sovrag nezvest še brusil bo pete.

Vsem znancem in prijateljem v domovini srčne pozdrave!

Jožef Šmajš, Franc Rojnik, Franc Lajh, Leopold Leskovar, Ivan Kolenko in Franc Petrovič.

Bolgarsko-srbsko bojišče.

Severna bolgarska armada je na celi črti prodrla do reke Morave. Po vročem tridnevem boju se je v petek, dne 5. nov. moralo Bolgarom udati drugo glavno srbsko mesto Niš, ki leži ob reki Nišavi blizu njenega izteka v Moravo. Prebivalstvo je vkorakajoče bolgarske vojake sprejelo z radostnimi vzkliki ter jih je obsulo s cvetjem. Velik je plen, ki je v tem mestu padel Bolgarom v roke; ujetih je bilo okoli Niša 5000 srbskih vojakov. Severno od Niša sta prešli v bolgarsko oblast v moravski dolini mesti Čuprija in Paračin, na jugu pa Leskovac. Sedaj se bolgarska armada pripravlja, da prekorači reko Moravo ter v zvezi z od severa in zahoda prodirajočimi našimi in zavezniškimi četami zgrabi in porazi glavno srbsko moč, ki dosedaj še ni prav posegla v boj, temveč se je umaknila v prostor med zahodno in južno Moravo.

Tej srbski armadi preti tem večja nevarnost, ker osrednja bolgarska armada prodira vedno dalje proti zahodu ter je že zavzela macedonsko mesto Tetovo, ki leži zahodno od Skoplja proti Albaniji.

Avstrijsko-nemški-bolgarski vojni objem srbske armade je vedno tesnejši in vedno krepkejši. Že se je zgodilo, da je v tem prostoru bila zdrobljena srbska moč in samostojnost. Bilo je to na Kosovem polju blizu Prištine na Vidov dan 15. junija l. 1389, ko so Turki premagali srbsko vojsko in zrušili srbsko državo. Vroč je bil ta dan ne toliko zavoljo poletja, kakor zavoljo vročega boja. Tudi jesenski dan, ki preti pokončati srbsko vojno, če se ne umakne v gore, bo vroč.

Medtem pa Srbi še niso obupali. Njihovo poslednje upanje so francosko angleške čete, ki jim z juga prihajajo na pomoč. Če je res, kar poroča italijanski list „Secolo“, so Francozi že prišli do Babune planine, severno od Prilepa ter so tam prišli v zvezo s Srbi. Južni in srednji del bolgarske armade ima sedaj važno in težavno nalogo, da prepreči združitev srbskih in francosko-angleških čet.

Bolgari vkorakali v Niš.

Bolgarsko generalštabno poročilo z dne 5. novembra se glasi:

Po tridnevni srđitih bojih je bil Niš, prvovrstna srbska trdnjava in drugo glavno mesto Srbije, danes (petek, dne 5. nov.) ob 3. uri popoldne po naših četah zavzet.

Sovražnik se naglo umika, naše čete ga zasledujejo.

Nad trdnjavo Niš veje bolgarska zastava.

Niš za vedno Bolgarski.

Bolgarski vrhovni poveljnik, general Žekov je poslal kralju Ferdinandu o priliki zavzetja Niša sledečo brzojavko: Po tridnevem najsrđitejšem boju je stopilo mesto Niš za vedno v ozemlje bolgarskega kraljestva in bo kinčalo krono našega vladarja.

Bolgari zasedli Leskovac in Tetovo.

Bolgarska armada je dne 8. novembra zasedla mesto Leskovac v Moravski dolini (južno od Niša). V Macedoniji pa se je isti dan posrečilo bolgarskim četam, da so iztrgale Srbom mesto Tetovo (zahodno od Skoplja.)

Avstrijsko-srbsko bojišče.

Avstrijske in zavezniške čete prodirajo na cestah, ki peljejo v Sandžak in na Kosovo polje. Kolikor se da posneti iz vojnih poročil, sta nekako že dve tretjini Stare Srbije v naših in bolgarskih rokah. Naše prednje vrste so že do 140 km globoko v Srbiji. Velik oddelek srbske armade se umika v Sandžak-Novipazar. Posebne važnosti je tudi združitev avstrijskih in bolgarskih čet na črti Paračin—Zaječar. Naša bojna črta se sedaj veže z bolgarsko in se razteza od črnogorsko-hercegovskega ozemlja čez Višegrad preko Ivanjice do bolgarske meje.

Od zadnjega našega poročila so naše čete za-